

UNUTKAN AYNA

Gürsel Korat 1960'ta doğdu. Çocukluğu ve ilköğrenimi Kayseri'de geçti. Yüksek öğrenimini Ankara Üniversitesi'nde tamamladı. Çeşitli gazete ve dergilerde yazılar yayımladı. Bazı film projelerinde senarist olarak yer aldı, çeşitli üniversitelerde dersler verdi. *Kalenderiye* adlı romanıyla Notre Dame de Sion Edebiyat Ödülü'nü (2009), *Yine Doğdu Tanyıldızı* adlı romanıyla da Ankara Üniversitesi Edebiyat Ödülü'nü aldı (2015).

Kitapları: *Zaman Yeli* (Roman, 1995), *Çizgili Sarı Defter* (Öykü, 1996), *Sokakların Ölümü* (İnceleme, 1997), *Ay Şarkısı* (Roman 1998), *Güvercine Ağıt* (Roman, 1999), *Kristal Bahçe* (Deneme, 2003), *Taş Kapıdan Taçkapıya: Kapadokya* (İnceleme, 2003), *Gölgenin Canı* (Öykü, 2004), *Dil Edebiyat ve İletişim* (İnceleme 2008), *Kalenderiye* (Roman, 2008), *Rüya Körü* (Roman, 2010), *Pofkuyruk* (Çocuk Öyküsü, 2012), *Yine Doğdu Tanyıldızı* (Roman, 2014), *Bir Ayı Ne İster?* (Çocuk Öyküsü, 2016) *Unutkan Ayna* (Roman, 2016).

Tiyatro oyunları ve senaryolar: *Yol Ayrımları* (Oyun, 2006), *Yedi Kocalı Hümmüz* (Senaryo, 2009, Yönetmen: Ezel Akay), *Yünüm Sultan ve Yedi İbiş* (Çocuk Oyunu, 2010), *1984* (Oyun, 2012, G. Orwell Uyarlaması).

*Gürsel Korat'ın
YKY'deki kitapları*

Yine Doğdu Tanyıldızı (2014)
Zaman Yeli (2015)
Rüya Körü (2015)
Unutkan Ayna (2016)

Doğan Kardeş
Pof Kuyruk (2013)
Bir Ayı Ne İster? (2016)

GÜRSEL KORAT

Unutkan Ayna

Roman

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 4602
Edebiyat - 1309

Unutkan Ayna / Gürsel Korat

Kitap editörü: **Devrim Çakır**

Kapak tasarımı: **Nahide Dikel**

Sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**

Grafik uygulama: **İlknur Efe**

Baskı: Altan Basım Ltd.
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sit. 222/A Bağcılar / İstanbul
Tel: (0 212) 629 03 74 Faks: (0 212) 629 03 76
info@altanbasim.com
Sertifika No: 11968

YKY'de 1. baskı: İstanbul, Nisan 2016
ISBN 978-975-08-3634-3

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2015
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Kemeraltı Caddesi No: 4 Karaköy Palas Kat: 2 Karaköy 34420 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23

<http://www.ykykultur.com.tr>

e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr

İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İçindekiler

12 Haziran 1915, Cumartesi

- Gündoğumu, 04.49*
başı lambalı at geçip giderken • 13
- Sabah, 05.10*
sesle bölünür gece • 17
- Sabah, 06.50*
ve bir çocuk ağlar ansızın • 19
- Sabah, 08.25*
çünkü herkes incinmiştir bir yerinden • 27
- Sabah, 08.40*
beklerken genişler zaman • 31
- Kuşluk, 10.30*
sevgi yoksa zaman niye var? • 36
- Öğlen, 12.18*
zamanla ölür bütün zamanlar • 39
- Kuşluk, 10.40*
aynalar zamanın tersine bakar • 42
- Öğlen, 12.45*
zaman dedikodu gibidir, yayılır • 48
- Öğlenonu, 13.49*
yıkar geçer zaman • 55
- İkinci üzeri, 14.32*
zaman hep geçmişe yürür • 57
- İkinci, 15.04*
ağlayanlar incinir en çok • 59
- İkinci, 15.37*
en çok, incinenler ağlar • 61
- İkinci, 16.09*
kim bilir aranan nedir? • 66

Akşam, 20.37
zaman meraka benzer, uyanır • 70

Gece, 23.48
karanlık bakışlar geceyi dinlerken • 74

13 Haziran 1915, Pazar

Sabah, 09.27
zaman ki, kırılmadadır • 81

Kuşluk, 10.12
zamanla yarışmadadır kuşku • 86

Kuşluk, 10.38
gevezeler, zamanı unuttur dudağında • 89

Öğleüzeri, 11.32
zamanda kaybolanlar, açığa çıkar zamanla • 92

Öğleden sonra, 14.59
zaman sayılmadan çoğalır • 100

Akşamüzeri, 18.44
ve asla bir yerden başlamaz zaman, hep öncesi vardır • 105

Günbatımı, 19.30
insan aklına uymaz zaman • 109

Günbatımı, 20.00
ve büzen küçücük bir ışık çizer karanlığı • 113

14 Haziran 1915, Pazartesi

Sabah, 09.25
zaman da tozlanır, silinir • 119

Kuşluk, 10.18
geçmiş değişmez, bilgisi değişir • 121

Öğlen, 12.10
zaman insana akar • 123

Öğlen, 12.15
yalnızca ölenler için ölür zaman • 126

Öğlen sonu, 13.49
saman altından yürür zaman • 130

Akşamüzeri, 18.59
ve zaman unutulunca yok olur • 135

Akşamüzeri, 19.15
zaman hep silinir akıldan • 137
Akşamüzeri, 19.19
zamansız gelir olmadık haber • 140
Akşam 20.30
ve her yalan, saklandıkça bilinir • 145
Gece, 21.49
zaman yorgunluğun efendisidir • 148
Gece, 23.10
zaman, yatay olarak da devinir • 151
Gece, 23.49
çaresizlik yanıltır zamanı bile • 156
Gece, 01.40
zaman da yanılır arada bir • 159

15 Haziran 1915, Salı

Sabah, 09.00
herkese başkadır zaman • 167
Kuşluk, 10.17
herkes zamanla başkadır • 172
Öğle üzeri, 11.24
ölümü bilen zamanı da bilir • 176
Öğlen, 12.08
zaman, ayna gibi her şeyi tersine çevirirken • 178
Öğlen, 12.10
mutsuzluk sevinçten güçlüdür, çıkar gelir • 181
Öğlen sonu, 13.59
acı çekenler acıya çeker • 183
İkinci, 15.49
çünkü daha çok yaşar incinmiş zaman • 187

16 Haziran 1915, Çarşamba

Öğlen, 12.24
hiçbir zaman yetişemez öbür zamana • 195

Öğlen sonu, 13.58
zaman bir mumla birlikte erir • 199
İkinci üzeri, 15.14
düşünürsen, bir bilmecedir zaman • 202

20 Haziran 1915, Pazar

Akşama doğru, 17.45
kadındır erkeğin zaman ölçüsü • 211

22 Haziran 1915, Salı

İkinci, 15.40
zaman, o bilinmese de devinir • 223
Akşam, 20.52
kadının zaman ölçüsü yine kadındır • 229
Gece, 21.00
karanlığın zamanı yalnızca ışıkla ölçülebilir • 244
Gece, 22.30
bütün sesleri südürür gece • 255
Gece, 22.34
zaman aynada unutulur bazen • 265
Gece, 02.00
ve zamanın sonu başka zamanla gelir • 271

Ve birkaç saate kadar güneş doğduğunda, dünya kırlarda insanlığın düşmanı olan o dört atlının koşturduğunu görecek... Vahşi atları o koşunun sabırsızlığıyla kişneyecek; felaket habercisi binicileri şimdi kafa kafaya vermişler, eyerlerine sıçramadan önce birbirlerine son sözlerini söylüyorlar...

V. Blasco Ibañez,
Mahşerin Dört Atlısı, V. Bölüm

12 Haziran 1915
Cumartesi

Gündoğumu, 04.49
başı lambalı at geçip giderken

“Nevşehir’in tek çerçisi Boğos’u sabaha karşı vurdular.”

Bu söz, Çerçi Boğos’un aklından şöyle bir geçti. Bir tanıdığı söylemiş de aklında kalmış gibi. Gökyüzü karanlıkla sarmalanmıştı, yıldızlar ışıltılıydı, bir bağ yolunda durup atını dinlendirirken, uzaktan uzağa şakıyan bülbülün sesini dinleyerek elindeki kayısı kurusunu ağzına attı; sonra meyvenin ekşiliğini damağında duya duya ölümü düşündü, dilini dudağını büzerek geceyi dinledi.

İğde ağaçlarının çiçek açma zamanıydı, yol boyunca dizili ağaçlardan iğde kokusu geliyordu.

“Vurulup ölsem” diyerek kahırlandı Boğos, başını dünya boş anlamında sağa sola salladı, “Nevşehirli bana acıyacak değil ya...”

Yekini ayağa kalkmak için elini yere bastırıp, ihlayarak doğruldu; yük taşımaktan beli incinmiş olmalıydı, kayısının ne de güzel ekşisi vardı.

Vurulup ölsem... Nevşehirli bana acımaz da, artık kimsenin getirmez olduğu kayısı kurularına, pestillere, pekmezlere acır. Kim getirecek bunları, tek çerçimiz oydu, der.

Gitmesi gerekiyordu. Atın başından yem torbasını çıkardı, hayvanın alnını sıvazladı. “Hadi” dedi, özür diler gibi. Alnı sakar at, kuyruğunu kaldırıp başını eğdi, sağ ayağını kaldırıp indirdi, hafif bir ses çıkardı. Sahibinin bir derdi olduğunu anlamıştı.

Atın boyunduruğunda bir fener sılıydı: Kederli ışığını sağa sola saçan bir fener. Boğos fenerin fitilini yükseltti, ışık çoğaldığı için gözlerini kısarak arabaya bindi ve gemi çekti: “Hadi Aslanım!” At yekindi, eşyalar gürültüyle çalkalandı. Bir kelebek havaya ışık tozları serpen fenerin çağrısını gördü hemen; ona yakından bakmaya geldi: Işığa yaklaştıkça beyaz görünerek, ısrarla ve boşuna pırpır ederek lambanın çevresinde döndü.

Arabanın gürültüsü çoktu, atın nalları tok seslerle toprağı dö-

vüyordu. Şüphesiz toprağa yakından bakınca orada da canlılar olduğu görülebiliyordu: Bir tarlafaresi, iki ayağı üzerine dikilip, “Bu geçen şey nedir?” der gibi baktı.

Boğos lambayı özellikle söndürmüyor ki, çerçi olduğu anlaşıl-sın. Çünkü buralarda Boncuk’tan başka başı lambalı at olmadığını herkes bilir.

Atın adı Boncuk; gözleri ışıltılıdır da ondan böyle derler. Yelesi parlak, kulakları da dik; alnındaki küçük zil, o koştukça çın çın eder.

Boğos’un arabasındaki eşyalar çok ses çıkarıyor ama ne yap-sın, çare yok. Kaşık, kepçe, mangal, nal, çivi, bıçak, sac, tava ve daha neler, her zıplayışta birbiri üstüne devrilerek tangır tungur ediyor. Bu sesler gecenin ıssızlığında öylesine büyüyor ki, nal sesi işitilirse eşyaların sesi, ışık görülme atın alnındaki zil, çerçinin buralardan geçtiğini adeta bağıyor.

Bu gece görülmeyeyim... Ne olur.

Sağ elinin üç parmağını önce alnına, sonra omuzlarına dokun-durarak haç çıkardı Boğos. Uçhisar’a doğru baktı: Tek tük de olsa çiralar yanmıştı. Sabah namazı vakti. Kara bir gölgeye benziyordu hisar. Köpekler uzak uzak havlamaktaydı.

Huzursuzluğunu atına belli etmek istemese de önleyemediği bir titreme geldi Boğos’a. Şaşarak baktı göğe. Isın artık, der gibi.

Sabah karanlığı geçtikten sonra mavi bir aydınlık gelir: Boğos ortalığın hızla aydınlanmasına şaşıtı. Kır Düzü’ne çıkmıştı, bir ka-yısı ağacının tek başına, hüzünle durduğu tepenin oraya. Alaca ışıktaki rengi maviye çalıyordu ağacın. Onu gördü Boğos.

Sonra mavi adamlar çıktı bir yerlerden. Sabahın mavi alacasın-da mavi görünen adamlar. Bıyıkları kara, bakışları koyu. Aklından geçen adamlar değildi bunlar. Aklından geçenler askerdi, sivri bı-yıklıydı.

Atın gemine asıldı Çerçi.

Tam da Nevşehir’e gelecekken... Hay anasını!

Defalarca yolunun kesileceğini düşünüp korksa da haydutlar önüne çıkınca, bu nasıl olur, der gibi baktı. Bu dünyada eşkiya veya haydut olamazdı sanki.

Kim olduklarını anlamıştı: Osman Ağa’nın çetesiydi bu. Neyse, *buna da şükür...* Eşkiyanın çerçiye dokunmayacağını herkes bilirdi. Bu adamların acımasız katiller olması bir şeyi değiştirmezdi.

Boğos'u durdurdular. Konuşmadan, sabırla arabayı aramaya başladılar. Çerçi, adamların arasında bir onbaşı gördü. Bu da ne şimdi, der gibi baktı, sonra başını çevirdi, yere baktı; eşkıyaların ne aradığını bilse de renk vermek istemiyordu. Gülümsüyordu hatta, bir şey bulunamayacağından emin.

Adamlar önce gözlerinin önünde duran bir şey varmış da görüyorlar gibi telaşlandılar, sonra da durumu kabullenip "Yok" dediler şaşkın şaşkın, "Mal yok."

Çerçi'nin omzundan çektii iriyarı biri: "Nereye koydun ulan?"

Boğos'ta bet beniz soldu.

"Neyi ağam?"

Osman Ağa yumruğu çaktı Boğos'a. Küfrederek. Boğos'un burnundan kan geldi. İnanamadı buna Çerçi; çocuk gibi mahzunlaştı, kanı durdurmak için kolunu burnuna bastırdı. Osman Ağa, "Konuş!" deyince yine yumruğu yiyeceğini zannederek irkildi: Zalimlerde vurma isteği uyandırır, ürkek bir bakışı vardı.

"Gizli iş çevirdin, karanlıkta sıvışıyorsun. Bilmediğimizi sanma. Malı ver."

Boğos, yalanına kendi de inanarak bağırdı: "Ne malı?" Eliyle arabasını gösterdi sonra: "Bütün malım bu."

"Arabada değil, anladık... Nereye sakladın?"

Sabah alacasında bembeyaz kesilmiş korku dolu bir yüzle adamlara bakan Boğos, malı sakladığını ele veren ifadesinden habersiz, şaşırılmış görünmeye çalışıyordu.

Bir adam hırlayarak sokuldu, "Bu aklını başına getirir" diyerek tabancasını Boğos'un kafasına dayadı. Namlunun soğuğu ürperticiydi.

Osman Ağa alacaklılar gibi heyheylendi: "Donunu sıyırır, sünetsiz yerini kökünden koparırım. Konuş! Tabutu nereye koydun?"

Boğos hançerini sıyırıp yaklaşan haydutu görünce tepeden tırnağa sarsıldı; vücuduna kama saplanması çok korkardı. Gözü dönmüş katilin bakışı da irkilticiydi. Can havliyle adamları itti, kaçmaya çalıştı. Halbuki korkusundan yapmıştı bunu. Kurtulmayacağını bile bile. Ateş edebileceklerini hiç düşünmeden. Hançerli adam zıpladı, Boğos'u yeleğinden yakaladı. Çerçi kurtulmak için debelenirken öbür adamın elindeki silah patladı. Herkes şaşırıldı, silahı elinde patlayan adam bile.

Osman Ağa kekeledi: "Ba... babasının! Ça..." Eğildi hemen Boğos'un üstüne, durumu kavramış görünüyordu, öldürecek gibi

baktı eli silahlı adama: “İt oğlu it! İyi bok yedin. Nasıl konuşacak şimdi bu ölü?”

Boğos gerçekten ölmüştü. Tuhaf, şaşırtıcı denecek kadar hızlı. Bu ölü, “Nevşehir’in tek çerçisi Boğos’u sabaha karşı vurdular” sözünü düşünemiyordu şimdi. Oysa bu sözleri düşünürken kordudan geberse de öleceğine inanmıyordu; ölümü kendine kondu-ramıyordu.

Kimsenin inanası gelmedi bu işe. Katiller, belki de ilk kez vurdıkları kişi ölmesin diye çabaladı. Çetebaşı, biraz önce ölümle tehdit ettiği adamı canlandırmak için sarstı; Boğos’un bakışları çoktan sönmüştü, ölü bakışıydı bu, belliydi.

“Ağam, istemeden oldu” dedi katil yalvararak; yüzünde suçlu köpeklere özgü bir ifadeyle.

Osman Ağa onu işitiyor ama aldırılmıyordu: “Şimdi seni şu herifin yanına bağlarım ama yaptığın salaklığı Miralay’a anlatmak zor olur.” Sonra döndü, onbaşıya baktı: “Değil mi onbaşım? Bak, sen de gördün...”

Osman Ağa, Boğos’u vurmadığı halde suçlanmaktan korkuyor, kendini kurtarmaya çalışıyordu. Biliyordu ki, “Miralay Ziya Bey” de-yip geçilemez. O, Boğazlıyan’dan Urumdiğin’e kadar uzayıp giden havalideki bütün askerî birliklerin başıdır. “Teşkilat” olarak anılan, devletin o korku uyandırıcı gizli örgütünü yöneten kişilerdendir.

Silah sıkan katil, Miralay Ziya Bey oradaymış da önüne atılmış gibi inliyor, “Ağam istemeden oldu, gördün!” diyordu. Baktı ki Osman Ağa’dan medet yok, onbaşıya yalvardı. Fakat onbaşı bütünüyle ruhsuzdu; katilin günlerdir şakalaşıp durduğu adam değildi de sanki duvardı.

Osman Ağa yalvarıp duran katili bir tokatla susturdu, Boğos’u işaret etti: “Ayağından bağla arabaya. Sürüklene sürüklene gitsin.” Sonra bütün çeteye seslendi: “Arabanın izini sürmeye gidiyoruz! Geldiği yön adım adım aranacak!”

Hava ılıktı. Her şey güzel görünüyordu. Su ve rüzgâr uykudaydı. Ağaçlar ve çiçekler, bu mutluluk dolu havaya yaraşır kokular içindeydi.

Birden havayı yara yara dört yana dağılan silah sesleri işitildi. Öylesine sıkıyordu adamlar, at ürküp kaçsın diye. Boğos’un ölüsü, arabasının terkinde sürüklenmeye başladı.

Nevşehir’in tek çerçisi Boğos’u sabaha karşı böyle vurdular.

Demirci Kirkor, uzaktan gelen silah seslerine uyandı. Çünkü buralarda oldum olası silah sesi işitilmemiştir. Yadırgı bir durum. Uyanırır insanı.

Uyandığını anlayamadı önce. Bütün Ermenilerin uyanıp bu sesi dinlediğini düşündü. Bütün Ermeniler. Ermeni olmak, her şeyden işkillenmek için yeterli artık. Asker görsen ter basıyor. “Gelecekler, çok yakında burada olacaklar” diyorsun.

Uyandığını sansa da tam olarak uyanmadı aslında. Uyandığını gördü rüyasında. Terlediğini. Karısı Mayreni, sırtı dönük uyuyordu; başını göremedi kadının. Karanlık sayılırdı hâlâ. Doğrulup baktı: Başsız bir gövde... İrkildi, gözlerini ovuşturarak baktı: Mayreni, yastığın altına başını sokmuş, öylece uyuyordu.

Kirkor yaşadığına şükrederek içlendi. *Evimizde uyuyup uyan-dık, ne mutluluk...* Sonra başkalarının yaşadığı felaketi sezdi: Belki onlar da evlerinde uyuyup uyanmışlardı. “Onlar” dediği, Boğazlıyan’daki, Terzili’deki, İğdeli’deki, Uzunlu’daki Ermeniler. *Belki sabah, belki de akşam. Köylerine gelen adamlar evlere giriyor, erkekleri,*

Yan döndü Kirkor, o erkeklerden biri kendisi oluyordu,
Erkekleri ayırıyorlar... Öyle yapıyorlarmış, anlatılan bu. Hapisten çıkarılmış katillermiş gelenler.

Gözünün önünde sıra halinde yürüyen adamlar canlandı Kirkor’un.

“Tehcir” diyerek götürdükleri adamları daha dere kenarına varma-dan... Tavuk değil, dana değil.

Birden ter bastı, korkmuştu, soluğu ke,
soluğu kesildi.

Aklından kötü kötü bakan birileri geçiyordu: İmam Kasım ve kanlı bakışlı Hacı Nuri.

Mayreni uyandı, yastığın altından başını çıkardı.

Karı koca bakıştılar. Kadının burun delikleri genişledi, gözle-rinden yaş geldi.

Kirkor dirseğine dayanıp doğruldu: “Hayrola?” dedi daha çok korkarak.

Mayreni yanıt vermedi.

“Bu nasıl uykudan uyanmak?” diyerek doğruldu Kirkor, iki eliyle yüzünü avuçlayıp ovuşturdu.

“Silah sesleri duydum, Allah hayra erdire.”

Mayreni yüzünü yastığa yapıştırdı, sesi işitilmesin istiyordu, yüksek sesle zırlı zırlı ağladı, “Kötü bir rüya gördüm” dedi sonunda. Gözleri çizgi çizgi, göz çukuru ıslak, ağzı yayvan. “Bizim damat evde. Sedirde oturuyor. Dikran olmaya Dikran da yüzü Dikran’ın yüzü değil. Benim kız bar bar bağıyor, ‘Dikran’ım kayıp, onun başını alıp bu adamın başıyla değiştirmişler, istemem!’ diyordu ki, rüyamda şöyle düşündüm: Bütün adamların başını alıp başka adamların başına koyuyorlar. Kirkor bu gördüğüm adamlardan hangisi acaba? Bir odadayız, bizim buraya benziyor, böyle; sen varsın, babam var, rahmetli dayım var ama tanımadığım bir sürü insan da var. Sen, o tanımadıklarım arasındaymışsın. Baktım, yüreğimi bir ürperti kapladı, bağırmak istedim, bağıramadım. Ensemde taş gibi bir ağırlık... Uyandım.”

Kirkor’un içi ezilmişti, konuyu değiştirmek istedi. Rüyada da olsa Gülgaran’ın nişanlısına “Dikran’ım” demesi canını sıkılmıştı doğrusu.

“Dikran bu eve çok sık gelip gider oldu. Dikkat et Mayreni, adımız çıkacak.”

Mayreni karşılık vermedi. Bakışları, “Can derdine düşmüşüz, adam kızını damadından kıskanıyor” diyordu.

Kirkor karısının düşüncelerini işitmiş gibi yanıt verdi.

“Ölse bile namusumuzla ölmeliyiz.”

Mayreni yan döndü, sağ kolu üstüne abandı. Kızmıştı: “Dikran’ın babası Murat, attan düşüp öldü, herifin kaç oynaşı varmış, ölünce anladık. Biri de şu öğretmen Bilal’in ablası Şadiye... Ne oldu kariya? Hiç! Damada horozlanmayı bırak. Kız, nişanlısını görecek tabii.”

“Söyle, az gelsin evime. Huylanıyorum.”

Mayreni öfkeyle doğrulup geniş kalçalarının üstüne oturdu. Gözleri yaldır yaldır parladı.

“Adam, sabah sabah canımı burnuma getirme!”

Kirkor da karısına bağırdı ama sözleriyle Dikran’ı azarlıyordu.

“Ne diye geliyor evime? Bahanesi ne?”

“Pekmez ister, un ister. Canı kızını görmek ister... Ne var bunda?”

“Çok şey var... İstemem ben öyle düşüklük.”

“Bana bak” dedi Mayreni, iyice kızmıştı, “Önümüzde kaç gün

var, onu bile bilmiyoruz. Belki mezarımız bile olmayacak. Belki bu çocuklar birbirinden muradını alamayacak.”

Mayreni'nin gözleri, ne söylediğini o an anlamış birinin şaşkınlığıyla doldu, yüzü dehşetle gerildi, sesi giderek boğuklaştı: “Belki en sevdiklerimizin ölüsünü elimize alacağız.”

Ayağa kalkıp kocasını süzdü. Bakışları korkunçlaşmıştı, eline geçen kirmeni bir vuruşta darmadağın etti, kalan kırık parçayı hırsla vuruyordu. Saçlarına asıldı, kelep kelep yoldu. İki avcu da saçla doluydu.

“Asıl bizim ne günah işlediğimizi düşün Kirkor! Bırak şunu bunu... Biz ne günah işledik ki, Allah bizi bu acıyla terbiye ediyor?”

Kirkor, karısının halinden öylesine dehşete kapıldı ki, kıpırdamayı bile. Güçlkle konuştu: “Kızları uyandıracaksın.”

Öyle dedi demeye de, Siranuş ve Gülgaran koşarak içeri girdi; analarına bir şey oldu sanmışlardı. “Anaam!” diyerek anasına sarılan Gülgaran, nedenini bilmeden ağlıyordu. Küçük Siranuş ise korku ve merakla sokuldu; yalnız kalmış, anasız kuzulara benziyordu.

Kızını anasız kuzuya benzeten Kirkor'du. Gördüğü manzara karşısında yüreği buz olsa erirdi. Duruşu sertti ama yufka yürekliydi; üstelik o kızların babasıydı. Kurşun külçesi gibi birden eridi, çöktü yere; ciğeri söküle söküle ağladı.

*Sabah, 06.50
ve bir çocuk ağlar ansızın*

Gün çoktan ışıdı.

Boğazlıyan'dan akşam yola çıkıp Fakılı üzerinden Genezi'ye inen on atlı asker, başlarında Miralay Ziya Bey olduğu halde, doğru Kervancı İhsan'ın avlusuna girdi. Çok yorulmuşlardı, Kolağası Hurşit bağırdı: “Kervanağası!”

Askerler, evin önündeki okluğu boş, atları çözülmüş arabanın içinde oynayan oğlan çocuğunu henüz görmemişti. Atlılar ansızın sökün edince, üç dört yaşlarındaki oğlancık korkudan altını ıslattı.

İhsan Ağa ahırda olduğu için sesleri işitmedi, askerler iki kez daha seslendi. Evin kapısı açılmıyordu. İsteksizce birbirine bakan yorgun askerler, bakışlarıyla şikâyet ediyorlardı hallerinden; Mira-

lay işaret vermediği için attan inemiyorlardı. Halbuki şimdi inip şu sedire yahut duvara sırt vermek vardı.

Kolağası Hurşit boş arabanın üstündeki oğlanı gördü, gülüm-sedi, eliyle gelmesini işaret etti. Çocuk donmuş gibi bakıyordu. Kolağası bir gariplik olduğunu sezdi, tam bir şey soracaktı ki, İh-san Ağa koşarak geldi. Temennah ediyordu durmadan, elini önce çenesine değdiriyor, sonra alnına koyuyordu. “Buyrun buyrun” diyerek yol gösterdi, Hurşit’in küçük çocuğa baktığını görünce seslendi:

“Hayrettin! Koş! Anana haber ver, evimize paşa geldi!”

Çocuk kıpırdamadı yerinden. Arabanın içine saklandı. Gözleri iri iriydi; damlayan gözyaşı eline düştü. Ellerin üstü termeliydi; çatlak çatlak. Kararmış. Çocuğun hali askerlerin yüreğini yaraladı. İçlerinden biri ona elini uzattı. Hayrettin canavar görmüş gibiydi, arabadan atlayıp kaçtı. Gülüştüler. Sonra da çocuğun altını ıslattı-ğını fark edip üzüldüler.

Miralay Ziya Bey atından indi, gerindi, kervancıya baktı: “Adın neydi senin?”

“İhsan, Paşam.”

“Bak İhsan Ağa, çorba içelim, gidelim. Acelemiz var.”

“Ha aslanlarım, aceleniz ne? Hele bir oturun, hele bir atlara ba-kalım...”

Savaş yürekleri ezmişti; Kervancı İhsan, asker görünce ağla-maklı konuşan yaşlılardandı; askerlerin sırtını sıvazlıyor, onları nasıl ağırlayacağını bilemiyor, gözünün yaşını siliyordu.

Miralay seslendi: “Yusuf, Hacı Seyit! Kervancı ağaya yardım edin. Atları suvarın.”

Kervancı atları ahıra götürdü, Kolağası Hurşit, ağlayıp kaçan oğlanı düşünüyordu hâlâ. Fakat Ziya Bey, evin önündeki koca tahta sedire oturup burnuyla ileriye gösterince oğlan aklın-dan çıktı.

Miralay telgraf direklerini işaret etti: “Osman Ağa’dan haber gelmiyor.”

Hurşit yelek cebinden saatini çıkarıp baktı.

“Paşam, Necmi Efendi yarım saat sonra makineyi kurar.”

Necmi, Osman Ağa’nın yanına verilen telgrafçı onbaşıydı. Söz-leştikleri üzere, on iki saatte bir telgraf direğine hat bağlayıp haber geçiyordu.

Çocuğun kaçtığı tarafa bakıyordu Miralay: “Şu küçük oğlanın yüzü çok tanıdık... Gördüğümden beri düşünüyorum ama kime benzediğini bir türlü çıkaramıyorum.”

Kolağası Hurşit'in ağzı hayretle açıldı.

“Demin ben de aynısını düşündüm. Yeminle...”

Daha konuşacaklardı ya, Kervancı İhsan göründü köşeden. Utanmış gibiydi: “Paşam, hazırda bir şey yok. Yufka, peynir, soğan... Allah ne verdiyse...”

Miralay gülümsedi: “Dert ettiğin şeye bak. Ne olacak...”

Ağlayıp kaçan çocuğu tam birine benzeteceklerken, araya giren bu sözler yüzünden Kolağası Hurşit neyi konuştuklarını yine unuttu. Konuşulması zevk veren bir şeyi unuttuklarını biliyordu; gözünü yere dikti, böyle yaparsa düşündüğü şey aklına gelecekmış gibi. Fakat konunun Hayrettin olduğunu bir türlü anımsayamadı.

Askerlerin ve kervancının taşıdığı tepsiler sözlerin arasına girdi. Sofra örtüsü serildi; yufkalar, peynirler, kabak tatlısı, peynir ve soğan bu örtünün üstüne yerleştirildi. Hayrettin yine akıldan çıkmış, Necmi'den haber gelmeyişi yine anımsanmıştı. Miralay yufkanın içine peynir ve soğan koyup sardı, ısırmadan önce yutkunarak dürümün içine baktı. “Talat Paşa'dan bile şifreli telgraf geliyor da” dedi Hurşit'i süzerek, “Osman hergelesinin yanındaki Necmi Onbaşı'dan çıt çıkmıyor.”

İhlayarak testiye uzanan Hurşit, “Telgraf direği bulamamıştır yakınlarda” deyince, Miralay tersledi: “Yok denen şey yoktur Hurşit! Askerlikte ayaksıza ayakkabı giydirilir, kafasızın fesi kalıplanır.”

Dürümünü ısırın Miralay boğuk boğuk konuşuyordu, lokması yanağını şişirmişti: “Telgraf direği yoksa, yaratacak.”

Hurşit içinden Miralay'a sövdü. İstihbaratçı olan kendisiydi bir kere, neyin ne olduğunu en iyi o bilirdi...

Her şeyi abartıyor pezevenk!

Pezevenk dese de seviyordu Ziya Bey'i. Sevdiklerine “Eşşoğlu!” diyenlerin yumuşaklığıyla söylenmiş bir “pezevenk”ti bu.

Miralay, sevimli tarafından da olsa küfür yediğinden habersizdi: “Nevşehir Kaymakamı Kırşehir'e gitmiş. Ankara'dan Rumeli muhacirleri geliyormuş. Posta müdürüne telgraf çek. Hiç değilse o haber versin jandarma komutanına. Hazır etsin okulu, benim evi.”

Hurşit notunu aldı kâğıda, aceleyle iki dilim kabak tatlısı atış-